

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра практики англійської мови

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
ВІКОВА ПСИХОЛІНГВІСТИКА

підготовки бакалавра

спеціальності 014 Середня освіта. Мова і література (англійська)

освітньо-професійної програми Середня освіта. Англійська мова

Силабус навчальної дисципліни «ВІКОВА ПСИХОЛІНГВІСТИКА»
підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014
Середня освіта. Мова і література (англійська), за освітньо-професійною
програмою Середня освіта. Англійська мова.

Розробник: Шелудченко Світлана Богданівна, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри практики англійської мови.

**Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри
практики англійської мови (протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.).**

Завідувач кафедри: Коляда Е. К.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта Мова і література (англійська) Середня освіта. Англійська мова Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 3
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 24 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
		Самостійна робота 40 год.
Мова навчання		Англійська
		Консультації 6 год.
		Форма контролю: залік

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Зочна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта Мова і література (англійська) Середня освіта. Англійська мова Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 90 год. / 3 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 3-й
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції 8 год.
		Практичні (семінарські) 4 год.
		Самостійна робота 66 год.
Мова навчання		Англійська
		Консультації 12 год.
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Шелудченко Світлана Богданівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри практики англійської мови
Контактна інформація	м.т. (095)2488290; (068)8963162
	sheludchenko@eenu.edu.ua, LanaSheludchenko@i.ua
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис дисципліни

1. *Анотація курсу.*

Навчальна дисципліна «Вікова психолінгвістика» призначена для студентів 2 року денної та заочної форм навчання факультету іноземної філології. «Вікова психолінгвістика» як онтолінгвістична царина про становлення і розвиток мовної особистості презентує не лише універсальні та національні закономірності розвитку мовлення, а й вплив на мовленнєвий розвиток спадковості, соціальних умов. Задля дослідження формування мовної свідомості, встановлення особливостей вербальної поведінки людини, що використовує мову як засіб спілкування, детермінування національної специфіки мовленнєвої поведінки крізь призму психіки, вікова психолінгвістика функціонує в контексті найновіших досягнень психологічної і лінгвістичної науки. **Об'єктом** даного курсу є породження й формування нормативного мовлення як особливої функції у людській взаємодії та патології мовлення в аспекті функціональних порушень. **Предметом** дослідження є закономірності породження і сприйняття нормативних мовних висловлювань; процеси словотворення, а також сприйняття і формування мови в їх співвіднесеності з системою мови і феноменом психіки водночас; порушення мовленнєвої діяльності, спричинене несформованістю або розладами психофізіологічних механізмів.

2. *Пререквізити.*

Підґрунтям для викладання курсу «Вікова психолінгвістика» є врахування цілісного та системного наукового світогляду з використанням знань в сфері філософії, мовознавства, літературознавства, психології, анатомії, біології. При вивченні цієї дисципліни використовують знання, отримані з **фонетики** (обидві науки досліджують мовлення, однак предмети дослідження у них різні, однак дані фонетики важливі для психолінгвістичних досліджень процесів породження та сприйняття нормативного / патологічного мовлення); **граматики** (система морфологічних категорій та форм, синтаксичних категорій і конструкцій, способи словотворення використовують у психолінгвістичних дослідженнях, що спираються на ідеї генеративної лінгвістики); **мовознавства** (загальні ознаки та функції мови), **теорії мовної комунікації** (вербальна комунікація й невербальна взаємодія, моделі спілкування). До постреквізитів (дисциплін, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються в процесі вивчення психолінгвістики) належать **лексикологія, стилістика, лінгвістика тексту, когнітивна лінгвістика, комунікативна лінгвістика, методика викладання іноземної мови та літератури, методики інклюзії.**

3. *Мета і завдання навчальної дисципліни.*

Мета полягає в установленні феноменів нормативної мовленнєвої здатності, мовної свідомості, мовленнєвого розвитку людини; виявленні механізмів породження і сприйняття мовлення, окресленні когнітивних процесів, визначенні психологічних механізмів нормативної / патологічної мовленнєвої поведінки мовної особистості.

Основні завдання:

1. *ознайомити студентів з етапами становлення психолінгвістики як науки та засадами її становлення;*
2. *виявити взаємозв'язки мови та когніції крізь призму фонології, морфології й синтаксису;*
3. *простежити особливості мовних інтерфейсів та їх еволюцію;*
4. *зіставити механізми залучені до опанування рідної та іноземних мов;*
5. *окреслити сутність феноменів «білінгвізм» та «мультилінгвізм»;*
6. *установити специфічні механізми мови й нормативного мовлення;*
7. *проаналізувати когнітивні механізми, відповідальні за мовні афазії;*
8. *продемонструвати відмінності в еволюції мови та латералізації серед представників людей і тварин;*
9. *сформувати розуміння комунікативної поведінки залежно від патологічного різновиду;*
10. *детермінувати вплив психолінгвістики на розвиток нейролінгвістики, судової лінгвістики, медичної лінгвістики.*

4. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення даного курсу студенти будуть знати основні поняття й терміни з галузі вікової психолінгвістики; взаємозв'язок мовних процесів і мовного знання; відмінності між мовою та комунікацією; явище «ментального лексикону»; теорії опанування мовою (рідною та іноземними); етапи становлення мови; принципи нормативної комунікативної поведінки; типи, види, структурні компоненти пам'яті та механізми запам'ятовування; основні поняття про нейролінгвістику та нейролінгвістичні техніки; різновиди афазій та їх лінгвістичні прояви; сутність феномену латералізації; основи етнопсихолінгвістики. Студенти здобудуть наступні компетентності, зокрема:

- *усвідомлення закономірностей породження і сприйняття мовних висловлювань;*
- *розуміння процесів словотворення, а також сприйняття і формування мови в їх співвіднесеності з системою мови;*
- *установлення асоціативного зв'язку когнітивного подразника й відповідних реакцій;*
- *розмежування 4 рівнів (мотиваційний рівень, семантичний рівень, рівень послідовностей, інтеграційний рівень) кодування мови;*

- опанування методики розуміння особливостей спілкування з людьми, що страждають на афазію, дислексію, дисграфію й інші різновиди патологічної комунікативної поведінки.

5. Структура навчальної дисципліни.

Таблиця 2 (Денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Outlines of Psycholinguistics							
Тема 1. The Scope of Psycholinguistics. The Notion of Developmental Psycholinguistics.		2	2		6	1	Т (1 бал); ДС + ДБ + РК (10 балів)
Тема 2. Key Concepts of Developmental Psycholinguistics. The Historical Context.		4	2		6	1	Т (1 + 1 бал); ДС + ДБ + РК (10 балів)
Тема 3. Main Theories of Language Acquisition.		4	4		6		Т (1 + 1 бал); ДС + ДБ + РК (10 балів)
Разом за модулем 1		10	8		18	2	15 балів
Змістовий модуль 2. Key Issues of Psycholinguistics							
Тема 4. Developmental Psycholinguistics: Language Production and Conversational Interaction		4	2		6	1	Т (1 + 1 бал); ДС + ДБ + РК (10 балів)
Тема 5. Memory and its Types. The Role of Memory in Developmental Psycholinguistics		4	2		6	1	Т (1 + 1 бал); ДС + ДБ + РК (10 балів)
Тема 6. The Essence of Aphasia and Other Communicative Deficits		4	4		5	1	Т (1 + 1 бал); ДС + ДБ + РК (10 балів)
Тема 7. Language and Society. Multilingualism as a Social Phenomenon		2	4		5	1	Т (1 бал); ДС + ДБ + РК (10 балів)
Разом за модулем 2		14	12		22	4	17 балів
Самостійне завдання пошукового / дослідницького спрямування							8 балів
Разом							40 балів
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота 1							Т / 30
Модульна контрольна робота 2							Т / 30

Усього	90	24	20		40	6	100
---------------	-----------	-----------	-----------	--	-----------	----------	------------

Таблиця 2а (Заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Outlines of Psycholinguistics							
Тема 1. The Scope of Psycholinguistics. The Notion of Developmental Psycholinguistics.		2			10		Т (2 бали); ДС + ДБ + РК (10 балів)
Тема 2. Key Concepts of Developmental Psycholinguistics. The Historical Context.		2			9	2	Т (2 бали); ДС + ДБ + РК (10 балів)
Тема 3. Main Theories of Language Acquisition.			2		10	2	ДС + ДБ + РК (10 балів)
Разом за модулем 1		4	2		29	4	14 балів
Змістовий модуль 2. Key Issues of Psycholinguistics							
Тема 4. Developmental Psycholinguistics: Language Production and Conversational Interaction		2			9	2	Т (2 бали); ДС + ДБ + РК (10 балів)
Тема 5. Memory and its Types. The Role of Memory in Developmental Psycholinguistics			2		9	2	ДС + ДБ + РК (10 балів)
Тема 6. The Essence of Aphasia and Other Communicative Deficits		2			9	2	Т (2 бали); ДС + ДБ + РК (10 балів)
Тема 7. Language and Society. Multilingualism as a Social Phenomenon					10	2	ДС + ДБ + РК (10 балів)
Разом за модулем 2		4	2		37	8	14 балів
Самостійне завдання пошукового / дослідницького спрямування							12 балів
Разом							40 балів
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота 1							Т / 30
Модульна контрольна робота 2							Т / 30
Всього годин / Балів	90	8	4		66	12	100

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 3

Тема	Кількість годин		Питання для самостійного опрацювання
	<i>денна форма</i>	<i>заочна форма</i>	

Тема 1. The Scope of Psycholinguistics. The Notion of Developmental Psycholinguistics.	6	10	<i>Linguistic Principles in Psycholinguistics; Psychological Mechanisms; Basic Grammatical Concepts; Transformational Grammar</i>
Тема 2. Key Concepts of Developmental Psycholinguistics. The Historical Context.	6	9	<i>Early Psycholinguistics; Verbal Behaviour; An Index of the "Meaningfulness" The Studies by B. F. Skinner</i>
Тема 3. Main Theories of Language Acquisition.	6	10	<i>Prelinguistic Communication; Acquisition of Sign Language; Metalinguistics; The Linguistic Environment; Cognitive Processes</i>
Тема 4. Developmental Psycholinguistics: Language Production and Conversational Interaction	6	9	<i>Insights from Sign Language; Formulating and Implementing Linguistic Plans; Slips of the Tongue; The Structure of Conversation</i>
Тема 5. Memory and its Types. The Role of Memory in Developmental Psycholinguistics	6	9	<i>Immediate Processing of Sentences; Types of Memory and the Ways to Memorize Data; Comprehension of Discourse; Memory for Discourse</i>
Тема 6. The Essence of Aphasia and Other Communicative Deficits	5	9	<i>Language and Speech Impairments; Specific Learning Disabilities: Alexia (Dyslexia), Agraphia (Dysgraphia), Dyscalculia; Aphasia and its Main Types: Global Aphasia, Mixed Transcortical Aphasia, Broca's Aphasia, Transcortical Motor Aphasia, Wernicke's Aphasia, Transcortical Sensory Aphasia, Conduction Aphasia, Anomic Aphasia, Primary Progressive Aphasia; Age Associated Memory Impairment</i>
Тема 7. Language and Society. Multilingualism as a Social Phenomenon	5	10	<i>Bilingualism and Cultural Tolerance; The Theory of Cultural Accuracy; Socialization in the Strange / Foreign Environment</i>
Разом:		66	

IV. Політика оцінювання

Вивчення навчальної вибіркової дисципліни «Вікова психолінгвістика» передбачає виконання завдань згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, зокрема відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до семінарських занять (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекції, вивчення термінологічного словника дисципліни, підготовку відповідей згідно плану

семінарських занять, доповнення та коментарі відповідей інших студентів, представлення презентацій).

Поточним контролем передбачені відповіді на семінарських заняттях, що має на меті перевірку рівня знань, присутність на лекціях, наявність конспекту та виконання науково-дослідних пошукових (самостійних) завдань. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за два змістових модулі (ЗМ), становить 40.

Денна форма навчання:

Кожен студент може набрати 40 (максимальна кількість) балів за поточний контроль. Зокрема, на кожній лекції студенти виконують міні-тест (1 бал) за матеріалом попереднього лекційного заняття, тому за всі тестові завдання сукупно можна одержати 12 балів. За кожну відповідь на семінарських заняттях та підготовку питань для самостійної роботи студент отримує максимальну кількість балів – 10, що пізніше обраховуються як середнє арифметичне в межах кожного змістового модуля. Отже за семінарські заняття за 2 змістових модулі студент може здобути 20 балів. Самостійне завдання пошукового / дослідницького спрямування (8 балів) не є обов'язковим і передбачає підготовку презентації та захист основних тез, викладених у презентації. Тема для самостійного завдання попередньо узгоджується з викладачем.

Заочна форма навчання:

Кожен студент може набрати 40 (максимальна кількість) балів за поточний контроль. Зокрема, на кожній лекції студенти виконують міні-тест (2 бали) за матеріалом попереднього лекційного заняття, тому за всі тестові завдання сукупно можна одержати 8 балів. За кожну відповідь на семінарських заняттях та підготовку питань для самостійної роботи студент отримує максимальну кількість балів – 10, що пізніше обраховуються як середнє арифметичне в межах кожного змістового модуля. Отже за семінарські заняття за 2 змістових модулі студент може здобути 20 балів. Самостійне завдання пошукового / дослідницького спрямування (12 балів) не є обов'язковим і передбачає підготовку презентації та захист основних тез, викладених у презентації. Тема для самостійного завдання попередньо узгоджується з викладачем.

Здобувачі мають дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на лекційному занятті студент опрацьовує навчальний матеріал і представляє конспект теми, яку вивчали на пропущеному занятті. За відсутності на практичному (семінарському) занятті знання студента оцінюють за результатами усного опитування по темі, що,

зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Якщо студент хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на вибір), або написання тез.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється лектором і може проводитись лише один раз згідно із розкладом проведення лекційних занять. Відсутність студента на модульному тесті оцінюється у "0" балів. Повторне складання підсумкового модульного контролю для студента можливе за умови його відсутності з поважної причини відповідно до графіка, затвердженого кафедрою практики англійської мови. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за модульну контрольну роботу в межах змістового модуля, становить 30. Максимальна кількість балів за модульний контроль після написання двох модульних контрольних робіт дорівнює 60.

Рівень знань студента за поточний і модульний контроль оцінюється в балах, фіксується у журналі після вивчення кожного змістового модуля. Підсумкова оцінка за національною шкалою заноситься в залікову відомість.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши написання інформаційно-аналітичного реферату.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основний перелік:

1. Коляда Е. К., Шелудченко С. Б., Василенко О. В. Психолінгвістика : термінологічний словник із дисципліни. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 48 с.
2. Коляда Е. К., Шелудченко С. Б., Гончар К. Л. Психолінгвістика : лекційні матеріали теоретичного курсу. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 120 с.
3. Коляда Е. К., Шелудченко С. Б. Психолінгвістика : матеріали для семінарських занять теоретичного курсу. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 220 с.

Додатковий перелік:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ : Довіра, 2007. 205 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
4. Глухов В. П., Ковшиков В. А. Психолінгвістика. Терия речевой деятельности : учеб. пособ. URL : <https://www.elkniga.ru/static/booksample/00/15/18/00151849.bin.dir/00151849.pdf> (accessed 23 July 2017).
5. Еверт Д. Походження мови : як ми навчилися говорити. К : Наш Формат, 2019. 344 с.
6. Конверський А. Є. Логіка : підручник. 2-е видання, виправлене. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. 391 с.
7. Куранова С. І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2012. 208 с.
8. Словник української мови : академічний тлумачний словник. URL : <http://sum.in.ua> (дата звернення 16.08.2020).
9. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. 3-тє видання, доповнене. К. : «Академвидав», 2012. 528 с.
10. About Brain Injury : A Glossary of Terms. URL : <http://waiting.com/glossaryv.html#anchor461239> (accessed 24 November 2018).
11. About Sociolinguistic Research : The Language and Life Project. URL: <https://languageandlife.org/about-sociolinguistics> (accessed 24 November 2018).
12. Ahrens K. Finding What You Expect to See: Theoretical Modeling in Psycholinguistics. URL : <https://www.questia.com/library/journal/1P3-2889306531/finding-what-you-expect-to-see-theoretical-modeling> (accessed 19 July 2017).
13. Aitchison J. The Articulate Mammal : An Introduction to Psycholinguistics. London : Routledge, 1998. 320 p.
14. Bartmiński J. Linguistic worldview as a problem of cognitive ethnolinguistics. URL : <https://pdfs.semanticscholar.org/ee8a/d90ad7b8b0d33d5fbd9c6bab4522425260b9.pdf> (accessed 19 July 2017).
15. Bialystock E. Reshaping the Mind. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=4ip1OGpm9Sk> (accessed 19 July 2017).
16. Buckner L. R. Memory and Executive Function in Aging and AD : Multiple Factors that Cause Decline and Reserve Factors that Compensate. *Science Direct*. Vol. 44.1. P. 195–208.
17. Carroll D. W. Psychology of Language. URL: <https://www.twirpx.com/file/1367323> (accessed 10 June 2017).
18. Fulga A. Language and the Perception of Space, Motion and Time. *Concordia Working Papers in Applied Linguistics*. URL: http://doe.concordia.ca/copal/documents/3_Fulga.pdf (accessed 08 February 2019).

19. Gee P. J. Performance Structures : A Psycholinguistic and Linguistic Appraisal. *Cognitive Psychology*. Vol. 15. Issue 4. P. 411–458.
20. Harley T. A. The Psychology of Language : From Data to Theory. London : Hove Psychology Press, 2014. 607 p.
21. Higginbotham J. Noam Chomsky's Linguistic Theory. *Social Research*. Vol. 49. No 1. P. 143–157.
22. Language Acquisition at Macquarie University. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=yIBQMgkHnFA> (accessed 10 November 2018).
23. Levelt J. M. W. A History of Psycholinguistics : the Pre-Chomskyan Era. URL: <https://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780199653669.001.0001/acprof-9780199653669> (accessed 13 March 2019).
24. Newell A. Unified Theories of Cognition. Harvard University Press, 1994. 576 p.
25. Pinker S. The Stuff of Thought : Language as a Window into Human Nature. Viking Penguin, 2007. 499 p.
26. Psycholinguistics and Language Acquisition: Do they Correlate? URL: <https://www.theodysseyonline.com/psycholinguistics-language-acquisition-correlate> (accessed 10 November 2018).
27. Sacks O. The Man Who Mistook His Wife for a Hat and Other Clinical Tales. New York City : Simon & Schuster, 1998. 256 p.
28. Saks O. W. The Mind's Eye. Pan MacMillan, 2011. 272 p.
29. Samovar L., Porter R. Intercultural communication : A Reader. 7th ed. Belmont : Wadsworth, 1994. 425 p.
30. Scollon R., Scollon S. W. Intercultural communication : A Discourse Approach. Malden, Mass. : Blackwell Publishers, 2001. 107 p.
31. Smith S. S. Forensic Psycholinguistics : Using Language Analysis for Identifying and Assessing Offenders. URL : <https://www.questia.com/magazine/1G1-86063212/forensic-psycholinguistics-using-language-analysis> (accessed 10 November 2018).
32. Steinberg D. D., Sciarini N. V. An Introduction to Psycholinguistics. London : Routledge, 2013. 325 p.
33. Steinberg D. D. Language, Mind and World. London : Longman, 1982. 248 p.
34. Strube G. Generative Theories in Cognitive Psychology. *Theory & Psychology*. 2000. No 10 (1). P. 117–125.
35. Tippett D. C., Hillis A. E. Vascular Aphasia Syndromes : Conduction Aphasia. *Neurobiology of Language*. 2016. URL: <https://www.sciencedirect.com/topics/neuroscience/conduction-aphasia> (accessed 10 November 2018).
36. What is Aphasia : The Internet Stroke Center. URL: <http://www.strokecenter.org/patients/caregiver-and-patient-resources/aphasia-information> (accessed 10 November 2018).